

Türkçe Öğretim Programlarında Hikâye Yazma Öğretimi¹

Musa ÇİFÇİ²

Mehmet SOYUÇOK³

Öz

Bu çalışmanın amacı, hikâye yazma öğretiminin Türkçe öğretim programlarındaki yerini belirleyerek program hazırlayıcılara ve konuyla ilgili olanlara bir bakış açısı sunmaktır. Çalışma doküman incelemesine dayalı olarak nitel modelde gerçekleştirilmiştir. Programlar, yapılan literatür taraması ve üç alan uzmanından alınan görüşler doğrultusunda araştırmacılar tarafından ayrıntılı olarak incelenmiştir. Programların sadece yazma kısımları değil tamamı incelenmiş ve hikâye yazma öğretimini destekleyecek unsurlar hangi öğrenme alanında olursa olsun bulgulara dâhil edilmiştir. Yazmanın bütünü ile ilgili olan beceriler ise örneğin imlâ ve noktalama becerileri, bulgulara dâhil edilmemiştir. Bulgular tamamlandıktan sonra üç uzmanın görüşüne sunulmuş, onların onayı alındıktan sonra listeler kesinleştirilmiş ve tablolaştırılmıştır. Bulgular tamamlandıktan sonra üç uzmanın görüşüne sunulmuş, onların onayı alındıktan sonra listeler kesinleştirilmiş ve tablolaştırılmıştır. Araştırma sonucunda hikâye yazma öğretimi ile ilgili kazanım ifadelerinin programlarda farklı başlıklar altında yer aldığı ve sınıflar düzeyinde değişmediği, en çok unsura yer veren programın 1981, en az unsura yer veren programın ise 1924 programı olduğu, programların kazanım/unsur sayıları bakımından önemli değişiklikler gösterdiği ve programların hikâye yazma öğretimi konusunda zayıf olduğu görülmüştür. Çalışmanın sonunda elde edilen bulgular ve ulaşılan sonuçlar doğrultusunda program hazırlayıcılara ve araştırmacılara yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, yazma, hikâye, kazanım.

Atf İçin / For Citation: Çifçi, M. ve Soyucok, M. (2021). Türkçe Öğretim Programlarında Hikâye Yazma Öğretimi. Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED, Cilt/Volume 3, Sayı/Issue 5, 309-332. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

Makale Türü / Article Type: Derleme Makale / Review Article

Gönderilme Tarihi / Submission Date: 15.04.2021

Kabul Tarihi / Accepted Date: 02.06.2021

¹ Bu çalışma, Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Prof. Dr. Musa Çifçi danışmanlığında Mehmet Soyucok tarafından hazırlanmakta olan "Görsel Destekli Etkinliklerin Hikâye Yazma Becerisi Üzerindeki Etkisi: Bir Eylem Araştırması" adlı doktora tezi kapsamında üretilmiştir.

² Prof. Dr.; Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, Uşak, Türkiye

E-mail: musacifci@gmail.com

ORCID: 0000-0002-3758-7170

³ Doktora Öğrencisi; Uşak Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bölümü, Uşak, Türkiye

E-mail: mehmetsoyucok@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8388-2130

Story Writing Instruction in Turkish Teaching Programs

Abstract

The aim of this study is to determine the place of story writing teaching in Turkish teaching programs and to provide a perspective to program preparers and those who are related to the subject. The study was carried out in qualitative model based on document review. The programs were examined in detail by the researchers in line with the literature review and the opinions received from three field experts. Not only the writing parts of the programs, but all of them were examined and the elements that support story writing teaching were included in the findings, regardless of the learning area. Skills related to the whole of writing, not just story writing, such as spelling and punctuation skills, were not included in the findings. After the findings were completed, they were presented to the opinion of three experts again, after their approval, the lists were finalized and tabulated. As a result of the research, it was found that the outcome statements related to the teaching of story writing were included under different titles in the programs and did not change at the level of the classes, the program with the most elements was 1981, the program with the least elements was 1924, the programs showed significant changes in terms of the number of gains / elements and the programs showed significant changes. It was observed that it was weak in teaching story writing. In line with the findings and results obtained at the end of the study, suggestions for program preparers and researchers were included.

Keywords: Curriculum, writing, story, outcome.

GİRİŞ

Türkçenin eğitimi ve öğretimi temel dil becerilerine dayalı olarak gerçekleştirilmektedir. Türkçe eğitimindeki bu dört temel beceriden biri, yazma becerisidir. Yazma, insan zihnindekilerin belirli yazım kurallarına uygun olarak semboller aracılığıyla bir yüzeye aktarılması olarak tanımlanmaktadır (Goldstein ve Carr, 1996, 1; Engin ve Uygun, 2011, 198; Güneş, 2016, 20; Walshe, 1987, 22). Yazarken geçmiş deneyimlerden, birikimlerden, zihinsel yeteneklerden ve sosyal çevreden hareketle bir kompozisyon oluşturma söz konusudur (Wittrock, 1983, 601).

Öğrenciler, yazma alanında başarılı olabilmek için geniş bir kelime servetine, özgüvene, başarmak için isteğe, gelişmiş bir düşünce dünyasına, bilgi ve tecrübe birikimine sahip olmalıdır (Deniz, 2003, 242). Bu alt becerileri kazandırmak için de yazma öğretiminin

nitelikli olması, dikkat çekici, motive edici ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yazma sürecinde öğrencilerden beklenen, istenen seviyede nitelikli metinler üretebilmeleridir. Bunun için de öğrencilerin belirtilen becerilerin yanı sıra metin ve tür bilgisine, uygulama becerisine sahip olmaları gerekir.

Hikâye yaşanmış ya da yaşanabilecek olayların anlatıldığı kurgusal ve kısa metinler olarak tanımlanabilir. Hepsinin her hikâyede bulunması şart olmamakla birlikte, hikâye genellikle olay, kahramanlar, çevre, zaman, mesaj, plan ve anlatım kalıpları unsurlarını içerir (Cemiloğlu, 2015, 31; Ciravoğlu, 2000, 77; Gündüz ve Şimşek, 2011,93). Hikâyeler; olay hikâyesi ve durum hikâyesi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Ana olay ve yan olayların şahıs, yer ve zaman unsurlarına yer verilerek anlatıldığı hikâyelere olay hikâyesi; bir olgu, kişi veya sosyal ortam etrafında şekillenen, belirgin bir olayın anlatılmadığı hikâyelere ise durum hikâyesi adı verilir (Çelik ve Gürel, 2017, 849; Yakıcı, Yücel, Doğan ve Yelok, 2006, 340). Hikâyenin türü ne olursa olsun gerçek veya hayalleri, düzenli ve etkili bir şekilde anlatması beklenir (Karatay, 1945, 1).

Derste inceleyebilmek için ideal uzunlukta olması ve anlatım özelliklerindeki zenginlik dolayısıyla her sınıf seviyesinde kullanılabilen hikâye (Cemiloğlu, 2015, 30) Türkçe öğretiminde önemli bir türdür. Hikâyeler dört temel becerideki kazanımların gerçekleştirilmesinde rol oynayabildikleri gibi, yazılı ifade becerisinin geliştirilmesinde de kullanıma elverişli materyallerdir. Eğitimde hikâyelerin kullanımıyla öğrencilere bilişsel ve duyuşsal birçok beceri kazandırılabilir (Akdağ, 2016, 158; Gündüz ve Şimşek, 2011, 93; Karadağ, 2016, 184).

Dersin hedeflerine ulaşılması için gerekli olan bütün düzenlemelerin ve eğitim öğretim faaliyetlerinin planlandığı kaynağa öğretim programı denir (Bozkurt, 1993, 49; Çiftçi ve Akça, 2019, 35; Güven ve Aydın, 2017, 89). Ders kapsamında benimsenecek yaklaşımlar, hedeflenen kazanımlar, genel ve özel amaçlar, ölçme değerlendirme uygulamaları, konulara ayrılacak zaman dilimleri vb. öğretim programı doğrultusunda ve ona uygun olarak şekillendirilir. Türkçe dersleri özelinde bakıldığında hangi

temel becerilerin nasıl öğretileceği; hangi okuma, yazma, dinleme, konuşma yöntem ve tekniklerine yer verileceği Türkçe öğretim programları ile belirlenir.

Literatürde hikâye yazma becerisi ve öğretimi ile ilgili birçok çalışma olduğu görülmektedir. Kızılkuş (2009) tarafından hazırlanan yüksek lisans tez çalışmasında 1981 ve 2005 programlarına göre hazırlanan Türkçe ders kitaplarındaki hikâye öğretimi karşılaştırılmış ve 2005 programına göre hazırlanan ders kitabı 1981 programına göre hazırlanandan daha başarılı bulunmuştur. Eğilmez ve Berber (2017) tarafından yapılan beşinci sınıf öğrencilerinin hikâye yazma becerilerini inceleyen çalışmada öğrencilerin hikâye yazmada başarısız oldukları, hikâye yazma öğretimiyle ilgili etkinlikleri sıkıcı buldukları belirlenmiştir. Baki ve Feyzioğlu (2017) tarafından altıncı sınıf öğrencileriyle yapılan çalışmada dijital öyküleme etkinlikleri yapılan deney grubunun kontrol grubuna göre anlamlı şekilde başarılı olduğu görülmüştür. Garip'in (2018) Türkçe öğretmenleriyle yaptığı çalışmada, öğretmen görüşlerine göre, öğrencilerin yarım bırakılmış hikâyeyi tamamlama ve görsellerden hareketle yazma etkinliklerine gönüllü ve istekli şekilde katıldıkları tespit edilmiştir. Baki (2019) tarafından Türkçe öğretmeni adaylarıyla yürütülen çalışmada dijital hikâye kullanımının yaratıcı yazma becerisini geliştirdiği belirlenmiştir.

Literatürde Türkçe öğretim programlarındaki hikâye yazma öğretimi konusunu doğrudan ele alan bir çalışma bulunmadığı ve hikâye yazma öğretimi, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri için önemli olduğu için bu çalışmanın alandaki boşluğu doldurması ve bu yolla Türkçe eğitim öğretimine katkı sağlanması umulmaktadır. Çalışma bu yönüyle özgünlük taşımaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışma doküman incelemesine dayalı olarak nitel modelinde gerçekleştirilmiştir. “Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalara nitel araştırma denir” (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 39). Veri toplamak için doküman incelemesi yapılmıştır. “Araştırma

kapsamında incelenen konuyla ilgili olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı belgelerin analiz edilmesiyle veri sağlanmasına doküman incelemesi denilmektedir” (Karataş, 2015: 72). Veriler toplanırken 1924, 1931, 1938, 1949, 1962 programlarına Temizyürek ve Balcı (2015) tarafından hazırlanan “Cumhuriyet Dönemi Türkçe Öğretim Programları” adlı kitaptan ulaşılmış, diğer programlar MEB’in genel ağ sayfalarından pdf formatında temin edilmiştir. Programlar, yapılan literatür incelemesi ve üç Türkçe eğitimi uzmanından alınan görüşler doğrultusunda araştırmacılar tarafından ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Programların sadece yazma kısımları değil, tamamı incelenmiş ve hikâye yazma öğretimini destekleyecek unsurlar hangi öğrenme alanında olursa olsun bulgulara dâhil edilmiştir. Genel yazma becerileri kapsamındaki beceriler ise örneğin imlâ ve noktalama becerileri, bulgulara dâhil edilmemiştir. Bulgular tamamlandıktan sonra tekrar üç uzmanın görüşüne sunulmuş, onların onayı alındıktan sonra listeler kesinleştirilmiş ve tablolaştırılmıştır. Ardından programlar birbiriyle karşılaştırılarak yorumlanmıştır. Bulgular yazılırken dönemsel özellikleri sebebiyle bugünden farklı yazılan “yazıyla yerine *yaziyle*, vermeyecek yerine *vermiyecek*” gibi ifadeler düzeltilmemiş, tabloya asıl metinde yazıldıkları gibi aktarılmıştır. Bu araştırmadaki çalışma dokümanlarını; 1340 (1924) Lise Birinci Devre Müfredat Programı, 1929 Orta Mektep Türkçe Programı, 1931-1932 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı, 1938 Ortaokul Türkçe Programı, 1949 Ortaokul Türkçe Programı, 1962 Ortaokul Türkçe Programı, 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Programı, 2005 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) oluşturmaktadır.

BULGULAR

1340 (1924) Lise Birinci Devre Müfredat Programı

Ortaokullar için Cumhuriyetin ilanı sonrasında hazırlanmış ilk programdır ve programda eğitim öğretimle ilgili konulara çok genel bir şekilde değinilmiştir. Programın yazma becerisiyle ilgili olan *Kitabet* bölümü ders olarak bütün sınıflarda haftada birer saat olarak planlanmıştır. *Kitabet* bölümünde herhangi bir metin türü

üzerinde durulmamış öğrencilerin seviyelerine, ilgilerine uygun, sınırlandırılmış görevler verilmesi ve konu seçiminin serbest olması istenmiştir. Programda hikâye yazma öğretimiyle ilgili herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Programın bu kadar kısa ve dar kapsamlı olması acil program ihtiyacı ile açıklanabilir. Programın bu hâliyle öğretmenlere geniş bir hareket alanı bıraktığı görülmektedir; bu yüzden öğretmenlerin sınıf içerisinde nasıl uygulamalar yaptıkları kestirilememektedir. Herhangi bir metin türüne yer verilmemesi, hiçbir yöntem ve teknikten bahsedilmemesi, ölçme değerlendirme bölümü bulunmaması, seçimin tamamen öğretmene bırakılması uygulama birliğinin sağlanmasını ve disiplin alanını kapsayıcı öğretim yapılmasını zorlaştırmış olabilir.

1929 Ortamektep Türkçe Programı

Program 1924 programına göre daha ayrıntılı hazırlanmıştır. Programın yazma becerisi ile ilgili kısmı olan *Tahrir* bölümü ders olarak birinci sınıflarda haftada iki saat, ikinci ve üçüncü sınıflarda ise birer saat olarak planlanmıştır. Program incelendiğinde hikâye yazma öğretimiyle ilgili aşağıdaki unsurların bulunduğu görülmektedir:

Tablo 1.

1929 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
Ortamektepler Türkçe Derslerinin Başlıca Gayeleri	II. Talebeyi Yazı ile Meramını İfadeye Alıştırmak	E. (Talebe arasında edebî zevkı ve edebî ihtirası olanlar için) küçük bir hikâye yazmak ve bazı münasip hikâyeleri “Piyas” hâline çevirmek itiyadını vermek
Tahrir Mevzuları	Birinci Sınıf	A. Tatile, gezintilere ve talebenin mektep harici faaliyetlerine ait hadiseleri hikâyeye. (Muallim, talebeye yazacağı mevzuların arkadaşlarına alâka verecek surette anlatılmasını, alâka vermiyecek tafsilâttan sakınılmasını telkin edecektir.)
Tahrir Mevzuları	Birinci Sınıf	B. Muhtelif sahne ve eşyanın tasviri. (Talebenin kendi bildiği, fakat arkadaşlarının bilmediği şeylerin tasviri daha münasiptir.)
Tahrir Mevzuları	Birinci Sınıf	G. Muallim tarafından talebeye karşı yarıya kadar okunulan veya anlatılan bir hikâyenin ötesini uydurmak veya baştanbaşa okunan yahut anlatılan bir hikâyeye zeyil yazmak.

Tahrir Mevzuları	İkinci Sınıf	B. Hayalî seyahatler
Tahrir Mevzuları	İkinci Sınıf	H. Alâka verici muhtelif yerleri ziyaretten sonra gördüklerini anlattırmak.
Tahrir Mevzuları	Üçüncü Sınıf	B. Bu sınıfta talebeye tasvir ettirilecek mevzular seçilirken talebenin muhtelif duygularına hitap edecek mevzulara ehemmiyet verilmeli ve yazılan eserin kıymeti dinliyenlerin üzerinde yaptığı tesirin derecesile ölçülmelidir.
Tahrir Mevzuları	Üçüncü Sınıf	C. Kitapta görülen bir vak'anın bugün cereyan ediyormuş gibi bir gazeteye havadis olarak yazılması, bu havadise münasip bir serlevha konulması.
Kıraat	Edebî Kıraat Derslerinde Takip Edilecek Usul	7. Muallim kıraat derslerinde sırası geldikçe icat, tertip, vahdet, eda, hasbıhal, muhavere, tahkiye, tasvir, üslûp, vuzuh, münakkahiyet, ahenk, mümtaziyet bahisleri ve mektup, makale, hikâye, temaşa, tenkit gibi yazı neviler, hakkında talebeye izahat verecek ve bu izahatını talebeye okuttuğu parçalara istinat ettirecektir.

Tablo 1'den anlaşılacağı üzere, programda yazma öğretimiyle ilgili dokuz unsura yer verilmiştir. Bu unsurlardan biri programın *ortamektepler Türkçe derslerinin başlıca gayeleri* kısmında, biri *kıraat* kısmında, yedisi ise *tahrir mevzuları* kısmında bulunmaktadır. “*Muallim kıraat derslerinde sırası geldikçe...*” diye başlayan maddesi *edebî kıraat* kısmında verilmesine rağmen hikâye yazma becerisini de destekleyici nitelikte olduğu için bulgulara dâhil edilmiştir. Önceki programda çok temel noktalara değinilirken bu programda bütün beceriler gibi yazma da daha ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Programda etkinliklerin gerçek hayatla bağlantılı olması gerektiği belirtilmiş ve yazmaya başlamadan önce, konu üzerinde sözlü tartışmanın faydalı olacağına değinilmiştir. Program öğretmene pek çok yazma konusunu içeren oldukça geniş bir uygulama sahası sunmaktadır. Hikâyelerin piyese çevrilmesi, bugün bile uygulamada gözlemleyemediğimiz yazma etkinliklerindedir. Gezi ve gözlemlerin yazılması, tasvir çalışmaları, hayallerin yazılması önemli ve etkili hikâye edici yazma etkinlikleridir. Yarım bir hikâyenin tamamlattırılması şeklindeki yazma çalışması, öğrencilerin kurgu ve düşünme gücünü geliştirmesi bakımından bugün de uygulanan önemli bir etkinliktir.

1931-1932 Ders Senesi Tadilatı Türkçe Programı

Program hikâye yazma öğretimi açısından 1929 programıyla bir farklılık taşımadığı için burada tekrar ele alınmamıştır.

1938 Ortaokul Türkçe Programı

Programdaki kazanım, açıklama ve hedefler 1929 programıyla aynı olduğu için program üzerinde tekrar durulmamıştır. Sadece *Kıraat* bölümünün adı *Okuma Dersleri; Ortamektepte Okunulacak Edebî Eserleri Seçerken Takip Edilmesi Lâzımgelen Esaslar* adlı alt bölümün adı *Ortaokullarda Okuma İçin Talebeye Tavsiye Edilecek Eserleri Seçerken Gözönünde Bulundurulması Lâzımgelen Esaslar* şeklinde değiştirilmiştir.

1949 Ortaokul Türkçe Programı

Programın önceki programlara göre daha detaylı hazırlandığı görülmektedir. Önceki programlarda *kitabî* ve *tahrir* kısımlarında müstakil olarak ele alınan yazma becerisi bu programda *söz ve yazı ile ifade* kısmında konuşmayla birlikte ele alınmıştır. Yazma becerisi ile ilgili asıl açıklamalar ise bu bölümün alt başlığı olan *yazı ile ifade* kısmındadır. Programda hikâye yazma öğretimiyle ilgili aşağıdaki unsurların bulunduğu görülmektedir:

Tablo 2.

1949 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
Okuma	-	Öğretmenler metinler yoluyla “buluş, sıralama, anlatım, deyim, terim, üslûp ve üslûbun genel nitelikleri, edebî sanatlardan benzetme, şahıslandırma, mübalâğa, nazım, nesir, atasözü ve vecize, hikâye ve roman, masal, tasvir, makale, fıkra ve sohbet, tiyatro, konuşma, mektup ve çeşitleri, nutuk ve konferans, tenkid, tartışma, hâtura, seyahat yazıları, destan, biyografi, bibliyografi, ansiklopedi” konuları üzerinde durmalı, bu bilgileri basitten başlayıp sınıf seviyesiyle yükselterek fırsat düşükçe tekrar etmelidir.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla İfade	(Öğrencilerin meramlarını düzgün bir şekilde ifade etmeleri için kazanılması gereken

			alışkanlıklar:) E. Küçük bir hikâye yazmak.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Plan)	İfade	1. Devimsel-Harekî Plân: (Bu çeşit plânda esas olan olayların akışındaki hareketlerin bir sıra içinde düzenlenmesi ve plânın bölümlerinin buna göre tesbit edilmesidir. Bu plânla hikâye etme, anlatma ve seyahat yazıları, zamana bağlı olayların sıralanışları kolaylaştırılır.)
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu)	İfade	Bundan başka, bir sanat eseri karşısında duygularını yazmak; bir rüya, bir tiyatro, film veya bir radyo skeci konularından bir hikâye veya küçük bir piyes çıkarmak gibi yazma çalışmaları da uygulanabilir.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-1. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) B. Yaşanılan çevrenin özelliklerini anlatmak. (Oturlan evi, sokağı, mahalleyi, kasabayı, şehri, taşıt araçlarını... ve bunların özelliklerini tanıtmak.)
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-2. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) B. Oturlan yeri, sokağı, mahalleyi, şehri, taşıt araçlarını, medenî hayat hareketlerini tanıtmak. (Seviyeye uygun başarı aranır.)
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-2. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) C. İnsan, hayvan, eşya, tabiat tasvirlerinde seviyeye uygun ayrıntılara girebilmek.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-2. Sınıf)	İfade	(İç gözleme “düşünme yoluyla” elde edilen konular:) B. Hayatta veya kitapta rastlanan karakterlerin tasviri.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-2. Sınıf)	İfade	(İç gözleme “düşünme yoluyla” elde edilen konular:) C. Yaşanmış bir olayın hikâye, piyes veya konferans halinde anlatılması.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-3. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) A. İlk defa görülen bir köy, kasaba, şehir... v.b. tasviri.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-3. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) B. Toplu veya tek başına gezintilerde görülen yerlerin, olayların tasviri.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla (Konu-3. Sınıf)	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen konular:) G. Hayvanlarla cansız varlıklar arasında hayalî olaylar tasarlıyarak şahıslandırmak, bu nitelikte hikâye veya küçük piyesler yazmak.
Söz ve Yazıyla İfade	Yazıyla	İfade	(Doğrudan doğruya gözlemler elde edilen

Yaziyle İfade	(Konu-3. Sınıf)	konular:) H. Herhangi bir konuyu istenilen bir yazı türü içinde ifade edebilmek. (Bir hikâyeyi piyes, bir piyesi hikâye haline getirmek: bir makaleyi, fikirleri türlü şahıslara taksim ederek, konuşma haline sokmak; bir söylevi özetlemek... v.b.)
Söz ve Yaziyle İfade	Yaziyle İfade (Konu-3. Sınıf)	(Doğrudan doğruya gözleme elde edilen konular:) R. Gülünç olayları küçük bir piyes veya hikâye halinde tesbit etmek.

Tablo 2’de görüldüğü üzere 1949 programında hikâye yazma öğretimiyle ilişkili on dört unsur bulunmaktadır. Bu unsurların on üçüne *söz ve yaziyle ifade* kısmında, birine ise *okuma* kısmında yer verilmiştir. İlgili unsur sayısının önceki programlardan fazla olduğu ve bu unsurların ayrıntılı olarak ele alındığı görülmektedir. Programın yazma becerisine ve hikâye yazma öğretimine yer verme bakımından kendinden önceki programlardan daha nitelikli olduğu anlaşılmaktadır. Bu programda da dersin farklı bölümler hâlinde ele alınmasına rağmen aslında bir bütün olduğu üzerinde durulmuştur. Programın en dikkat çeken yönü ise kendinden öncekilerden farklı olarak yazmanın teknik kısımlarını da ele almasıdır. Programda yazarken nasıl ve ne tür plan yapılacağı gösterilmiş, öğrencilerin yazılarını kendilerinin planlamaları gerektiğine ve ödevlerde sayfa, satır, paragraf uzunluğu belirlemenin yanlışlığına dikkat çekilmiştir. Programın diğer bir olumlu özelliği de öğrenciye nasıl geribildirim verileceği ve yazma ürünlerinin nasıl düzeltileceği konusu üzerinde ayrıntılı şekilde durulmuş olmasıdır. Hikâye ve piyes gibi kurgusal metinlerin yazılmasının önemi 1929 programında olduğu gibi burada da vurgulanmıştır. Yapılması istenen tasvirler, kullanılması istenen teşhis ve intak sanatları hikâye edici yazmada önem taşıyan unsurlardır. Hikâye yazma ile ilgili yer verilen unsurların sadece gözleme dayalı olması yaratıcılığı sınırlandırabileceği için olumsuz bir yön olarak değerlendirilebilir.

1962 Ortaokul Türkçe Programı

Program hikâye yazma öğretimi açısından 1949 programıyla bir farklılık taşımadığı için burada tekrar ele alınmamıştır.

1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Eğitim Programı

Program (MEB, 2002) kendinden önceki bütün programlardan daha ayrıntılı olarak hazırlanmıştır. Program, *anlama* ve *anlatım* olmak üzere temel becerileri önce ikiye ayırmış, sonrasında da anlamayı *okuma tekniği* ve *dinleme tekniği* olarak; anlatımı da *sözlü olarak* ve *yazılı olarak* şeklinde ikiye ayırmıştır. Programda hikâye yazma becerisi ile ilgili olarak aşağıdaki unsurların bulunduğu belirlenmiştir:

Tablo 3.

1981 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	-	7. Gördükleri, bildikleri bir yeri, bir olayı, bir canlıyı, bir kimseyi vb. anlatabilme tanıtabilme, bunlar hakkında duygu ve düşünceleri açıklayabilme.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 6. Sınıf B. Yazılı Olarak	4. Yakın çevreyi, bilinen bir köy, kasaba, kent vb.ni kısaca anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 6. Sınıf B. Yazılı Olarak	5. Bayram, tören, şölen, şenlik gibi hareketli bir olayı, yerini ve orada olanları kısaca anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 6. Sınıf B. Yazılı Olarak	12. Çevresinin doğal, toplumsal ve ekonomik olaylarını anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 6. Sınıf B. Yazılı Olarak	14. Uygun bir parçayı kişilerin özelliklerine göre karşılıklı konuşmalara dönüştürebilmek
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 6. Sınıf B. Yazılı Olarak	15. Yeteneği varsa öykü, şiir yazma gibi sanat etkinliklerinde bu yeteneğini geliştirmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	5. Yakın çevreyi, görülen, bilinen bir köy, kasaba, kenti vb. anlatabilmek.

Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	6. Bayram, töre, şölen gibi hareketli bir olayı, yeri ve orada görülenleri 4-5 paragrafla anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	9. Bilinen bir kimsenin, örnek bir kişinin fiziksel ve karakter portrelerini çizebilmek; bir ağacı, bir hayvanı, bir yapıyı vb. tanıtabilmek, anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	11. Bir gezide görülenleri ve edinilen izlenimleri anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	15. Uygun bir parçayı kişilerin özelliklerine göre karşılıklı konuşmalara dönüştürebilmek
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 7. Sınıf B. Yazılı Olarak	17. Yeteneği varsa öykü, şiir yazma gibi sanat etkinliklerinde bu yeteneğini geliştirmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 8. Sınıf B. Yazılı Olarak	4. Yazılarını uygun bir plâna göre yazabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 8. Sınıf B. Yazılı Olarak	7. Bilinen bir kimsenin, örnek bir kişinin fiziksel ve karakter portrelerini çizebilmek; bir ağacı, bir hayvanı, bir yapıyı vb. tanıtabilmek, anlatabilmek.
Anlatım Özel Amaçlar (VI- VIII. Sınıflar)	Öğrencilerin Kazanacakları Davranışlar 8. Sınıf B. Yazılı Olarak	16. Yeteneği varsa öykü, şiir yazma gibi sanat etkinliklerinde bu yeteneğini geliştirmek.

Tablo 3 incelendiğinde 1981 programında hikâye yazma ile ilgili on beş unsur bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu unsurlardan bazıları genel yazma becerisini de destekleyicidir. Örneğin “*Yakın çevreyi, bilinen bir köy, kasaba, kent vb.ni kısaca anlatabilmek.*” kazanımı genel yazma becerisini desteklemesine rağmen hikâye

yazarken de kullanılan bir beceri olduğundan bulgulara dâhil edilmiştir. Ayrıca farklı sınıflarda tekrar edilen kazanımlar, becerideki zaman içinde ustalaşmaya atıfta bulunabileceği için bulgulara ayrı ayrı dâhil edilmiştir. Bu unsurların tamamı programın *anlatım* kısmında ve *yazılı olarak* başlığı altında yer almaktadır. Hikâye yazma ile ilgili en çok unsur bu programda bulunmaktadır ancak programda yer verilen unsurlar bakımından hemen hemen 1949 programı tekrarlanmış, sadece ifadeler uzatılıp değiştirilmiş gibi görünmektedir. Yazma tekniği açısından bakıldığında 1949 programına göre daha zayıf bir programdır. Programdaki hikâye yazma öğretimi unsurları öğrencileri hayal gücünü kullanmaya yöneltmemektedir. 1929 ve 1949 programlarında olduğu gibi bu programda da tasvirici anlatım üzerinde durulmuştur. Diyalog cümlelerinin üzerinde durulması, hikâye yazma öğretimi için önemli bir uygulamadır. Program ayrıntılı hazırlanmasına rağmen hikâye yazma ile ilgili unsur sayısının sınırlı olması, programda ana dili becerilerinin işlevsel boyutlarına daha fazla önem verilmesiyle açıklanabilir. Ayrıca derslerde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği ve dersin her aşamasında neler yapılacağı belirtilmiştir. Bu programda da geribildirim ve yazılı ürünlerin nasıl değerlendirileceği üzerinde durulmuştur.

2005 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı

Bu program (MEB, 2006), incelenen Türkçe öğretim programları içindeki en ayrıntılı programdır. Programda etkinlikler, yöntem ve teknikler, temel beceriler, ölçme ve değerlendirme esasları ayrıntılı şekilde ele alınmıştır. Yazma becerisi 1949 ve 1981 programlarından farklı olarak müstakil başlık altında ele alınmıştır. Program incelendiğinde hikâye yazma öğretimiyle ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

Tablo 4.

2005 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
Temel Beceriler	Yazma	Hikâye, roman, şiir gibi türlerde ürün vermek, bireysel yetenek ve yaratıcılık gerektirse de öğrencilerin duyu, düşünce, hayal ve izlenimlerini doğru, açık, anlaşılır ve yazma kurallarına uygun şekilde anlatmaları yazma tekniğine uygun bilgi ve beceriler kazandırılarak sağlanabilir.

Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Yaşayan Zaman: Öğrenciler yaşadıkları çevrede meydana gelen, ilgi çekici ve önemli olayların listesini yaparlar. Listede yer alan olaylar arasından bazıları seçilerek zaman çizelgesine yerleştirilir. Her olay ait olduğu döneme yazılarak resimlenir ve kâğıtlar birleştirilerek sınıf duvarına asılır. Her öğrenci, seçtiği bir dönemde yaşayan gerçek veya hayalî bir şahsın yerine geçerek hikâyesini anlatır. (...)
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Hikâye Yazma: Farklı hikâyelerden tek bir hikâye oluşturulur. Farklı olasılıklar düşünülerek “Eğer... olsaydı/ olmasaydı, ne olurdu?” sorularına cevap veren bir hikâye yazılır. Yazılan hikâye canlandırılır.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Perde Açılıyor: Belirlenen konuda tiyatro metni yazılır veya bir hikâye metni tiyatro metnine dönüştürülür ve sahnelenir.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Yuvarlak Masa Yazarlığı: Öğrenciler gruplara ayrılır. Her gruba farklı bir cümle verilir. Verilen cümleler hikâyelerin giriş cümlesi olarak kullanılır. Öğrencilere 2 dakika süre verilir. Öğrenciler bu sürenin sonunda, cümleleri bitmemiş bile olsa yazmayı bırakırlar. Her öğrenci kâğıdını sağındaki arkadaşına verir. Bir sonraki öğrencinin yazma süresi artırılır. Son turda metinler, ilk yazan öğrenciye döner ve o öğrenci hikâye tamamlanmamışsa hikâyeyi sonlandırır. Her grup yazdıkları hikâyeler arasından en beğendiklerini seçerek sınıfla paylaşır.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Diyalog Yazma: Okunan masal, hikâye, fıkra veya anı diyaloga dönüştürülür.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Etkinlik Örnekleri)	Macera Peşinde: Öğrenciler birer noktalama işareti belirler, onu bir kahramanın yerine koyarak maceralarını hikâye şeklinde yazar.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Açıklamalar)	3. 1. Hikâye, masal, anı ve tiyatro türlerinde metinler yazılır.
Amaç ve Kazanımlar	Yazma (Açıklamalar)	3. 1. Hikâye ve roman gibi türlerin gerçeklerden hareketle yazılmış olsalar bile, olay ve durumları değiştirerek aktardığı fark edilir.
6, 7, 8. Sınıflarda Yer Verilmesi Gereken Türler	-	6. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, masal, fabl, deneme, tiyatro, mektup 7. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, deneme, tiyatro, sohbet (söyleşi), gezi yazısı, biyografi 8. Sınıfta; şiir, hikâye, anı, makale, roman, deneme, sohbet (söyleşi), eleştiri, destan
Yöntem ve Teknikler	Yazma	Serbest Yazma: Öğrenciler bir konu seçerler ve seçtikleri konu hakkındaki duygu, düşünce ve hayallerini tür (şiir, hikâye, tiyatro, masal vb.) sınırlaması olmadan yazarlar. Serbest yazma çalışmalarının sınıfta uygulanma zorunluluğu yoktur. Öğrenciler okul dışında yazdıklarını da öğretmen ve arkadaşlarıyla paylaşabilirler.
Yöntem	Yazma	Yaratıcı Yazma: Bu yöntemde konuyu ve yazılı anlatım

ve Teknikler	türünü öğretmen verebileceği gibi öğrenciler de istedikleri konuyu seçerek yazma çalışması yapabilirler. Daha çok hikâye, şiir ve roman türlerinde kullanılan yaratıcı yazma çalışmalarında, belirlenen konu boş, beyaz bir kâğıdın ortasına yazılır. Çağrışım yoluyla bilinçaltında olan konuyla ilgili her şey, o konu etrafındaki boş kısımlara yazılır. Bilinçaltından çıkan kelimeler alt alta sıralanır ve kelimeler arasında bağlantı kurulur. Herhangi bir noktaya gelindiğinde konunun hangi yönde ele alınacağına karar verilir. Öğrenciler yaşadıklarından, düşündüklerinden ve hayal ettiklerinden hareketle yazarlar.
-----------------	--

Tablo 4'e bakıldığında 2005 programında hikâye yazma öğretimiyle ilgili on iki unsur bulunduğu görülmektedir. On iki unsurun biri *temel beceriler* kısmında, sekizi *amaç ve kazanımlar* kısmında, biri *yer verilmesi gereken türler* kısmında, ikisi ise *yöntem ve teknikler* kısmında yer almaktadır. Programın detaylı ve kapsamlı yapısı göz önüne alındığında bu sayıların az olduğu anlaşılacaktır. Programda hikâye edici yazma ile ilgili etkinlik örneklerinin fazla olması Türkçe öğretmenlerine yol gösterme bakımından olumludur. Bu bakımdan programda hikâye yazma öğretimi yaklaşımının somutlaştırılmaya çalışıldığı söylenebilir. *Amaç ve kazanımlar* kısmında yer verilen hikâye yazma etkinliği çok yönlü düşünmeyi geliştirici niteliktedir. Bu programda da 1981 programında olduğu gibi diyalogların üzerine durulmuştur. 1949 ve 1981 programları gibi sadece gözlem üzerinde durulmamış, hayal gücünü kullanmaya yönlendirici unsurlara da yer verilmiştir. Ayrıca yazma türleri hakkında teorik bilgilerin verilmesi de programın olumlu bir özelliği olarak kabul edilebilir.

2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı

Bu program (MEB, 2015), 2005 programına göre daha dar kapsamlıdır ve 2005 programında görülen etkinlik, açıklama, yöntem ve teknik bilgisi zenginliği bu programda yoktur. Zaten iki program arasındaki farklılık ilk aşamada nicelik olarak göze çarpmaktadır; 2005 programı 296 sayfa iken 2015 programı 44 sayfadır. Programda yazma alanı, 2005 programındaki gibi müstakil başlık altında ele alınmıştır. 2015 programı incelendiğinde hikâye yazma öğretimiyle ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 5.

2015 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
Ders ve Öğretmen Kılavuz Kitaplarına Alınacak Metinlerin Nitelikleri	-	5-8. Sınıflar düzeyinde hikâye edici metinler kapsamında hikâye, masal, fabl, anı, destan, efsane, roman, tiyatro türlerinden; bilgi verici metinler kapsamında kronolojik sıralamaya, tanımlamaya /betimlemeye, karşılaştırmaya, sebep-sonuca ve problem çözmeye dayalı metin yapılarından ve gezi yazısı, deneme, eleştiri, söyleşi, köşe yazısı, makale, biyografi, otobiyografi, mülakat vb. türlerden örneklere olabildiğince yer verilecektir.
Kazanımlar	Yazma (5. Sınıf)	T5.3.1. Hikâye edici metinler yazar. T5.3.1.1. Belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturur. T5.3.1.2. Oluşturduğu taslakta serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer verir. T5.3.1.3. Paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanır. T5.3.1.4. Herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazar. T5.3.1.5. Anlatımı zenginleştirmek için anlatım yöntemlerinden yararlanır. T5.3.1.6. Ana fikri ve konuyu bir bütünlük içinde sunmak için metnin bölümlerini birbiriyle ilişkilendirir. T5.3.1.7. Metne uygun bir başlık belirler.
Kazanımlar	Yazma (6. Sınıf)	T6.3.1. Hikâye edici metinler yazar. T6.3.1.1. Belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturur. T6.3.1.2. Oluşturduğu taslakta giriş, gelişme ve sonuç bölümlerine yer verir. T6.3.1.3. Paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanır. T6.3.1.4. Herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazar. T6.3.1.5. Anlatımı zenginleştirmek için anlatım yöntemlerinden yararlanır. T6.3.1.6. Ana fikri ve konuyu bir bütünlük içinde sunmak için metnin bölümlerini birbiriyle ilişkilendirir. T6.3.1.7. Metne uygun bir başlık belirler.
Kazanımlar	Yazma 7	T7.3.1. Hikâye edici metinler yazar. T7.3.1.1. Belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturur. T7.3.1.2. Oluşturduğu taslakta giriş, gelişme, sonuç/serim,düğüm,çözüm bölümlerine yer verir. T7.3.1.3. Paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri

		kullanır. T7.3.1.4. Herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazar. T7.3.1.5. Anlatımı zenginleştirmek için anlatım yöntemlerinden/türlerinden yararlanır. T7.3.1.6. Ana fikri ve konuyu bir bütünlük içinde sunmak için metnin bölümlerini birbiriyle ilişkilendirir. T7.3.1.7. Metne uygun bir başlık belirler.
Kazanımlar	Yazma 8	T8.3.1. Hikâye edici metinler yazar. T8.3.1.1. Belirlediği konu etrafında bir taslak oluşturur. T8.3.1.2. Oluşturduğu taslakta serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer verir. T8.3.1.3. Paragraflar arasında uygun geçiş ifadeleri kullanır. T8.3.1.4. Herhangi bir olayı veya etkinliği oluş sırası içinde yazar. T8.3.1.5. Anlatımı zenginleştirmek için anlatım yöntemlerinden/türlerinden yararlanır. T8.3.1.6. Ana fikri ve konuyu bir bütünlük içinde sunmak için metnin bölümlerini birbiriyle ilişkilendirir. T8.3.1.7. Metne uygun bir başlık belirler.

Tablo 5’te görüldüğü gibi 2015 programında hikâye yazma öğretimiyle ilgili beş unsur bulunmaktadır. Bu unsurların dördü *kazanımlar*, biri *ders ve öğretmen kılavuz kitaplarına alınacak metinlerin özellikleri* kısmındadır. 2015 programının unsur sayısı bakımından 1924 dışındaki programlardan daha zayıf olduğu söylenebilir. Program, 2005 programı gibi etkinlik, yöntem ve teknik bakımından zengin olmadığı için öğretmenlere ders işleme sürecinde, uygulama esnasında yol gösterme niteliği taşımamaktadır. 1949 ve 2005 programlarında yer alan yazma süreci bilgisi de bu programda yoktur. Ayrıca, “3.1. Hikâye edici metinler yazar.” kazanımının içeriğinin çok geniş olması programın uygulayıcıları olan öğretmenler için zorluk yaratabilecek bir durumdur. Kazanımın bu şekilde verilmesindeki amaç, öğretmenin istediği kazanıma uygun sınıflarda yer vermesidir fakat öğretmenlerin atanma hareketliliği göz önüne alındığında bu amaca ulaşılacağı şüphelidir.

2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)

Program (MEB, 2019) 2015 programıyla benzer özellikler gösteren bir programdır. Bu programda da yöntem ve teknikler ile etkinlik önerilerine yer verilmemiştir. Yazma becerisi 2005 ve 2015 programlarında olduğu gibi müstakil başlık altında ele alınmıştır. Programın özel amaçları kısmında yazma ile ilgili gerekli açıklamalar yer almamaktadır. Programda yazmada neyin ne kadar gerekli olduğu, günümüz yazma konu ve araçlarının neler olduğu ve önemlerinin ne olduğu hakkında bilgi verilmemektedir. 2019 programı incelendiğinde hikâye yazma öğretimiyle ilgili olarak aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 6.
2019 Programında Yer Alan Unsurlar

Bulunduğu Kısım	Alt Başlık	Unsur
5. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	Yazma	T.5.4.3. Hikâye edici metin yazar. a) Öğrencilerin günlük hayattaki gözlem ve deneyimlerine dayanarak hikâye konusu ve hikâye unsurlarını belirlemeleri sağlanır. b) Öğrenciler, yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendikleri kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir
6. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	Yazma	T.6.4.3. Hikâye edici metin yazar. a) Öğrencilerin zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirlemeleri, hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinde anlatacaklarının taslağını oluşturmaları sağlanır. b) Öğrenciler yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendiği kelimeleri kullanmaları için teşvik edilir
7. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	Yazma	T.7.4.3. Hikâye edici metin yazar. a) Öğrencilerin zaman, mekân, şahıs ve olay unsurlarını belirleyerek hikâyenin serim, düğüm ve çözüm bölümlerinin taslağını oluşturmaları sağlanır. b) Öğrencilerin yazım kılavuzundan yararlanmaları ve yeni öğrendiği kelimeleri kullanmaları teşvik edilir.
8. Sınıf Kazanım ve Açıklamaları	Yazma	T.8.4.3. Hikâye edici metin yazar. a) Öğrencilerin anlatımın türü ve konusuna göre gerçekçi veya hayalî öğeleri tasarlamaları, uyumlu bir zaman ve mekân kurgusu yapmaları, serim, düğüm ve çözüm bölümlerine yer vermeleri sağlanır. b) Öğrenciler yazım kılavuzundan yararlanmaya, günlük hayattan örnekler vermeye yönlendirilir.

Tablo 6'daki verilere göre programda hikâye yazma öğretimi ile ilgili olarak dört unsur yer almaktadır. Bu unsurların tamamı *kazanım ve açıklamalar* bölümündedir. Her sınıf seviyesinde aynı kazanım tekrarlanmış gibi gözükse de kazanımların açıklamalarına bakıldığında kazanım içeriklerinin farklı olduğu görülmektedir. Aynı adlı kazanımda beşinci sınıfta hikâye unsurlarının belirlenmesi, altıncı ve yedinci sınıfta taslak oluşturulması, sekizinci sınıfta ise hikâye yazılması istenmektedir. Kazanımın ikinci açıklamasında ise yazım kılavuzu kullanılması istenmektedir. Bu alışkanlık, elbette hikâye yazmayla da ilgilidir fakat yazım kılavuzları bütün yazma etkinliklerinde başvurulabilecek kaynaklar olduğu için genel yazma becerisiyle ilişkilendirilmesi daha doğru olacaktır. Program hikâye yazma öğretimiyle ilgili unsur sayısı bakımından 2015 programına yakındır ve 2015 programı gibi bu programda da yöntem ve tekniklere, etkinlik örneklerine, yazma sürecine yer verilmemiştir.

Programların Genel Değerlendirmesi

Bulgulara genel olarak bakıldığında yıllar içinde öğretim programlarında hikâye yazma becerisine değişik şekillerde ve farklı ağırlıklarda yer verildiği görülmüştür. 1924-2019 yılları arasında uygulanan Türkçe öğretim programları incelendiğinde hikâye yazma öğretimiyle ilgili unsurlara en çok yer veren programın 1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Programı olduğu, 1340 (1924) Lise Birinci Devre Müfredat Programında ise hikâye edici yazmayla ilgili hiçbir unsura yer verilmediği görülmüştür. Bu durum, Cumhuriyetin ilanıyla ortaya çıkan acil program ihtiyacına bağlanabilir. Programlarda yer alan hikâye yazma öğretimiyle ilgili unsur sayıları şu şekildedir:

Tablo 7.

Türkçe Öğretim Programları ve Unsur Sayıları

Program	Unsur Sayısı
1340 (1924) Lise Birinci Devre Müfredat Programı	0
1929 Orta Mektep Türkçe Programı	9
1949 Ortaokul Türkçe Programı	14
1981 Temel Eğitim Okulları Türkçe Programı	15
2005 İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı	12
2015 Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı	5
2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı	4

1929 programı, 1924 programına göre bütün program bazında olduğu gibi hikâye yazma öğretimi unsurları bakımından da daha zengindir ve programda toplam dokuz unsur bulunmaktadır. Ayrıca bu programda ilk defa Türkçe dersindeki becerilerin birbiriyle ilişkili olduğuna ve Türkçe dersinin bir sanat olarak kabul edilip uygulamaya dönük işlenmesi gerektiğine değinilmiştir. 1949 programında hikâye yazma öğretimi ile ilgili unsurlar artmıştır. Yazma sürecine ve yazmanın planlanmasına, bu programda geniş şekilde yer verilmiştir. 1981 programında hikâye yazma öğretimiyle ilgili on beş unsur bulunmaktadır. Diğer programlara nispeten daha fazla unsur bulundurmasına rağmen programın ne kadar ayrıntılı ve geniş çaplı olduğu düşünüldüğünde aslında bu sayının yetersiz olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, programda hâkim olan işlevselci yaklaşıma bağlanabilir. Keza bu program işlevsel okuryazarlık açısından diğerlerine göre güçlü bir programdır (Soyuçok, 2017, 75). Bununla birlikte en çok unsur bulunduğu program 1981 programıdır. Yazma becerisi 2005 programında müstakil bir başlık hâlinde ele alınmıştır ve hikâye yazmayla ilgili on iki unsur bulunmaktadır. 2015 programı bütün alanlarda olduğu gibi hikâye yazma öğretimi alanında da 2005 programına göre daha dar kapsamlıdır, programda hikâye yazma öğretimi ile ilgili beş unsur bulunmaktadır. Uygulanmakta olan 2019 programında ise hikâye yazma öğretimi ile ilgili dört unsur bulunmaktadır. Bu noktada kazanım sayılarının tek kıstas olmadığı, önemli olanın nitelik olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu yüzden bu sayılar hikâye yazma becerisine verilen önemin göstergesi olarak kabul edilebilir fakat niteliğin ve başarının göstergesi olarak kabul edilemez.

SONUÇ

Programların genel olarak hikâye yazma ile ilgili unsurlara yer verme açısından zayıf oldukları görülmektedir. Nicel açıdan 1981'e kadar programlarda bir ilerleme olduğu görülseyse de 2005 programından itibaren bu durum tersine dönmüştür. Bu da hikâye ve hikâye edici yazmanın öneminin tam olarak anlaşılmadığını göstermektedir. Böyle bir yaklaşımla hikâye gibi zengin öğrenme/öğretme fırsatları sağlayabilecek bir türden istifade edilememiş olduğu düşünülmektedir.

Çalışmanın sonuçları, hikâye yazma öğretimi literatürüyle örtüşmektedir. Kızılkuş (2009) tarafından yapılan çalışmada 2005 ve 1981 programları doğrultusunda hazırlanan ders kitapları hikâye türü öğretimi açısından karşılaştırılmış, bu çalışmada olduğu gibi 2005 programı, 1981 programına göre daha başarılı bulunmuştur. Eğilmez ve Berber (2017) tarafından yapılan çalışmaya göre öğrencilerin hikâye yazma becerileri zayıftır ve öğrenciler hikâye türü ile ilgili yeterince bilgiye sahip değildir. Bu çalışmadaki 2015 programı ile ilgili bulgulara göre de bu programda yapılan öğretimde öğrencilerin hikâye yazma becerilerinin istenen derecede gelişmemesi beklenen bir durumdur, yani iki çalışmanın sonuçları örtüşmektedir. Garip (2018) ve Kardaş ve Şahin (2020) tarafından yapılan araştırmalarda programda öngörülen süreçlerle geliştirilemeyen hikâye yazma becerisi, yapılan farklı etkinliklerle geliştirilebilmiştir. Bu da bu çalışmanın sonucu olan programların hikâye yazma öğretimi bakımından desteklenmesi gerektiği yargısıyla örtüşmektedir.

Programlar ne kadar mükemmel kazanım ifadelerine sahip olsalar da istenen başarının okuldaki öğretim süreçlerinin gerektiği şekilde yürütülebilmesine, öğretmenin ve öğrencinin çalışmalarına bağlı olduğu açıktır. Bununla birlikte, öğretmeni ve öğrencileri yeterli sayıda, ulaşılır ve anlaşılır program kazanımlarıyla desteklemenin getireceği yararlar da kabul edilmelidir. Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda program hazırlayıcılarına ve bu konudaki araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulmasının uygun olduğu düşünülmektedir:

1. Hikâye yazma becerisiyle ilgili konulara kazanım, açıklama gibi bütün başlıklarda yer verilerek hikâye yazma becerisinin programın genelinde yer alması sağlanabilir.
2. Hikâye yazma becerisine sadece yazma kısımlarında değil dinleme, konuşma ve okuma bölümlerinde de yer verilebilir, becerilerin birbirini destekleme özelliğinden yararlanılabilir.
3. Programdaki ölçme değerlendirme uygulamalarında hikâye veya hikâye edici yazma becerileri üzerinde durulabilir.

4. Hikâye yazma becerisi ile ilgili açıklama, kazanım vb. bütün bölümlerde bahsedilenin hangi tür hikâye olduğunu açıkça belirtilen ifadelerle yer verilebilir.
5. Hikâye yazmanın sadece edebî değil işlevsel özellikler de taşıyan bir tür olduğunu açıkça belirten ifadelerle yer verilebilir.
6. Hikâye yazma becerisi konusunda öğretim programları ve program doğrultusunda hazırlanan ders kitaplarına yönelik karşılaştırma çalışmaları yapılabilir.
7. Öğretim programlarına uygun olarak öğretmenlerin kullanımına sunmak üzere hikâye yazma becerisine yönelik etkinlik önerileri geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Akdağ, H. (2016). Hikâyeler (öyküler) ile sosyal bilgiler öğretimi. *Pegem Atıf İndeksi*, 159-189.
- Baki, Y. (2019). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Yazma Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Öykülerin Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 964-995.
- Baki, Y., & Feyzioğlu, N. (2017). Dijital Öykülerin 6. Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazma Becerilerine Etkisi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(3), 686-704.
- Bozkurt, E. (1993). Anadilini Kullanma Yeterliğinin Okuldaki Öğrenme ve Öğretim Sürecine Etkisi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 47-50.
- Celik, M., & Gurel, Z. (2017). The story of story in modern Turkish literature in Macedonia. *Knowledge without Borders*. 849-854.
- Cemiloğlu, M. (2015). *İlköğretim okullarında Türkçe öğretimi*. Bursa: Aktüel.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin.

- Çiftçi, B., & Akça, D. (2019). 2005 ve 2018 sosyal bilgiler öğretim programlarının coğrafi beceri ve coğrafi kazanım alanlarının karşılaştırılması. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 33-59.
- Deniz, K. (2003). Yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu, *Türklük Bilimi Araştırmaları (Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı)*, (13), 233- 255.
- Eğilmez, N. İ., & Berber, Z. T. (2017). Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerin hikaye yazma becerileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 165-188.
- Engin, G., & Uygun, S. (2011). Osmanlı'dan günümüze okuma yazma öğretimi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1). 197-216.
- Garip, S. (2018). Öğretmen görüşlerine göre ortaokul öğrencilerine yazma becerisi kazandırmada serbest yazma stratejisinin rolü. *Çocuk, Edebiyat ve Dil Eğitimi Dergisi*, 1(1), 81-104.
- Goldstein, A. A., & Carr, P. G. (1996). Can Students Benefit from Process Writing?. *NAEPfacts*, 1(3), 1-7.
- Gündüz, O. & Şimşek, T. (2011). *Okuma eğitimi*. Ankara: Grafiker.
- Güneş, F. (2003). Okuma-yazma öğretiminde cümlenin önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13), 39-48.
- Güven, Ç., & Aydın, A. (2017). 8. Sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programında bulunan soruların Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel süreç boyutuna göre incelenmesi. *Türkiye Kimya Derneği Dergisi, Kısım C: Kimya Eğitimi*, 2(1), 87-104.
- Karadağ, R. (2016). *Yazma eğitimi*. Türkçe Öğretimi içinde 163-210 (Ed: F. Susar Kırmızı). Ankara: Anı.
- Kardaş, S., & Şahin, F. (2020). Bilimsel Hikâyelerin 6. Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarına ve Bilimin Doğasını Anlamalarına Etkisinin İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 222-234.

- Karataş, Z. (2015). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karatay, N. R. (1945). *Yazma dersleri*. İstanbul: Maarif Matbaası.
- Kızılkuş, F. (2009). *İlköğretim 7. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki hikâye türü öğretiminin 1981 ve 2005 Türkçe öğretim programları açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- MEB. (2002). *İlköğretim okulu ders programları Türkçe-yazı programı 6, 7, 8*. İstanbul: Milli Eğitim Basımev,
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB. (2015). *Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: MEB.
- MEB. (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Soyuçok, M. (2017). *Türkçe öğretim programlarının işlevsel okuma açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak.
- Temizyürek, F. & Balcı, A. (2015). *Cumhuriyet dönemi ilköğretim okulları Türkçe programı*. Ankara: Nobel.
- Walshe, R. D. (1987). The learning power of writing. *The English Journal*, 76(6), 22-27.
- Wittrock, M. C. (1983). Writing and the teaching of reading. *Language Arts*, 60(5), 600-606.
- Yakıcı, A., Yücel, M. Doğan, M. & Yelok, V. S. (2006). *Türk dili ve kompozisyon bilgileri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.